

De mens versterkt: verder zoeken, beter oordelen, anders schrijven

21 oktober 2026

Redactioneel

Een literatuurlijst in enkele seconden. Een dossier samengevat vóór de eerste koffie. Tien varianten van een scène waar we eerder voor een leeg blad zaten. Die mogelijkheden zijn reëel. Toch beantwoorden ze de wezenlijke vraag niet: hebben we meer begrepen, beter beslist, beter geschreven?

Deze editie verkent drie beroepen waarin het antwoord niet afhangt van het aantal geproduceerde pagina's. De wetenschapper moet kunnen uitleggen hoe die iets weet. De advocaat moet kunnen verdedigen wat die beweert. De auteur moet in het eigen boek een eigen gedachtegang en stem herkennen.

Ons vertrekpunt is [Research Atlas](#), de zoekmachine die op initiatief van Christophe Boeraeve werd ontwikkeld om onderzoek naar gedocumenteerde bronnen te leiden. We stellen die uitdrukkelijk voor als ons eigen project, niet als de winnaar van een onafhankelijke vergelijking. Een catalogus helpt u iets te vinden; de bron lezen blijft noodzakelijk.

Uw Research Atlas-werkruimte

Zoek tijdens het lezen naar bronnen die nuttig zijn voor uw beroep.

[Open Research Atlas in het Frans](#)

Verder met de AI-compagnon

Bereid uw vraag voor: "Welke bronnen helpen deze bewering te verifiëren, en wat zijn hun beperkingen?"

[Ga naar Research Atlas en de bijbehorende compagnonruimte](#)

U spreekt met AI: controleer de bronnen en deel geen vertrouwelijke documenten. Voor een gesprek met een mens: Christophe Boeraeve, choeraeve@law-right.com.

1. De versterkte wetenschapper: sneller onderzoeken zonder de bewijsvoering af te korten

Stel u een onderzoekster voor die wil weten of een gespreksassistent het leren verbetert. Ze kan om een literatuuroverzicht vragen en een samenhangende tekst ontvangen. Maar als die studenten en werknemers, onmiddellijke resultaten en duurzaam leren door elkaar haalt, heeft ze nog geen antwoord: ze heeft onderzoek te organiseren.

De eerste verbetering bestaat erin de vraag scherper te formuleren. Welke populatie? Welke interventie? Welke vergelijkingsgroep of vergelijkingsmethode? Welke gemeten uitkomst? Die preciseringen bepalen wat gezocht en wat uitgesloten moet worden. Begin in [Research Atlas](#) met het vinden van nuttige bronnen voor uw vakgebied en noteer vervolgens welke databanken daadwerkelijk zijn doorzocht. Een zoekactie met één zoekmachine mag nooit als uitputtend worden voorgesteld.

Wat de studies ons toelaten te zeggen

De meta-analyse van Vaccaro, Almaatouq en Malone vraagt om een onderscheid tussen twee vergelijkingen: beter presteren dan een mens alleen, en beter presteren dan de beste van de twee, mens of AI. Dat zijn geen gelijkwaardige doelstellingen. De voordelen hangen onder meer af van de taak. Sneller schrijven bewijst dus niet dat de wetenschappelijke geldigheid verbetert. [Bron: Nature Human Behaviour, 2024.](#)

Ons praktische voorstel is het hulpmiddel een controleerbare bewerking toe te vertrouwen, in plaats van een algemene conclusie te vragen. Vraag voor elke studie naar de populatie, methode, belangrijkste bevinding, beperkingen en de passage die de extractie ondersteunt. Bewaar meningsverschillen tussen artikelen, in plaats van de machine te vragen ze in een vlotte synthese weg te werken.

Een selectie hulpmiddelen per functie

Het tijdsbestek verdient precisering: deze meta-analyse bundelt 106 experimentele studies die tussen januari 2020 en juni 2023 zijn gepubliceerd. Ze werpt licht op de inrichting van mens-AI-samenwerking; ze beoordeelt niet de modellen van oktober 2026. Dat is een extra reden om het huidige hulpmiddel op uw eigen taak te testen, in plaats van een gemiddeld resultaat als een individuele belofte over te nemen.

[Elicit](#) is het proberen waard voor het vinden van artikelen en gestructureerde extractie: het gaat om functies die de aanbieder beschrijft, niet om een onafhankelijke garantie op juistheid. [ResearchRabbit](#) biedt een mogelijkheid om verbanden tussen publicaties te verkennen; starten vanuit slechts enkele artikelen kan het onderzoek echter binnen hun netwerk houden. [Zotero](#) blijft een nuttige aanvulling om referenties te organiseren en de documentatie bij te houden: een relevant hulpmiddel hoeft niet generatief te zijn.

Vergelijk de hulpmiddelen op dezelfde kleine verzameling documenten waarvan u de inhoud al kent. Tel onvindbare referenties, onjuiste extracties, gemiste studies en de tijd die correcties kosten. Het beste hulpmiddel voor uw team verbetert het volledige werkproces, niet alleen het eerste antwoord.

Keer terug naar [Research Atlas](#) om een aanvullende databank en een andere methode te vinden. Sterker onderzoek moet ook kunnen stuiten op wat het tegenspreekt.

Probeer deze week: maak een tabel van vijf studies, met één rij per bewering en een link naar de oorspronkelijke passage. Geen conclusie komt in het manuscript voordat die link is gecontroleerd.

2. De versterkte advocaat: grondiger voorbereiden zonder het oordeel uit handen te geven

Een dossier van tweehonderd pagina's bevat een datum die alles verandert. AI kan helpen een chronologie op te stellen, twee contractversies te vergelijken of een tegenstrijdigheid te signaleren. De winst wordt bruikbaar wanneer elk resultaat verwijst naar het stuk waarmee het kan worden gecontroleerd.

Het gevaar ontstaat wanneer de presentatie overtuigt voordat de bron is gelezen. Een rechterlijke beslissing kan bestaan zonder te zeggen wat de samenvatting eraan toeschrijft. Een wettekst kan correct zijn, maar op de relevante datum niet meer van toepassing zijn. Een buitenlandse benadering kan verhelderen zonder overdraagbaar te zijn.

Toegang tot documenten sluit fouten niet uit

De studie van Magesh en zijn coauteurs over juridische zoekhulpmiddelen laat zien dat het ophalen van bronnen hallucinaties niet uitsluit. Ze betreft bepaalde systemen en vragen: de historische resultaten vormen geen rangschikking van de Franse of Belgische producten die vandaag beschikbaar zijn. De methodologische les blijft nuttig: controleer het antwoord en de verwijzingen afzonderlijk. [Institutionele bron en publicatie](#).

Een concreet werkproces voor een dossier

In Frankrijk kondigde de Conseil national des barreaux op 17 maart 2026 een gids over deontologie en AI aan. De toelichting benadrukt onder meer beroepsgeheim, deskundigheid, voorzichtigheid en onafhankelijkheid. Die professionele leidraad helpt de juiste vragen te stellen; het is geen softwarecertificering en evenmin een regel die automatisch op een andere balie kan worden toegepast. [Officiële toelichting van de CNB](#).

Begin met een geanonimiseerde rechtsvraag en gebruik [Research Atlas](#) om relevante bronnen te vinden. De zoekmachine wordt hier niet voorgesteld als een goedgekeurde omgeving voor vertrouwelijke dossierstukken. Welke documenten mogen worden gedeeld en welke voorwaarden de dienst hanteert, moet vóór elke upload worden onderzocht.

Vraag uw assistent vervolgens vier kolommen te onderscheiden: een door een stuk vastgesteld feit, een bewering van een partij, een voorgestelde juridische kwalificatie en ontbrekende informatie. Een leeg vak is beter dan een verzonnen datum. Laat het sterkste tegenargument voorbereiden en de documenten aanwijzen die uw analyse zouden kunnen wijzigen.

Keer voor het geldende recht terug naar de officiële tekst en de volledige rechterlijke beslissing. [Légifrance](#), [EUR-Lex](#) en [CURIA](#) zijn vertrekpunten die naargelang rechtsgebied en onderwerp moeten worden beoordeeld; het zijn geen drie onderling uitwisselbare AI-assistenten. Een commercieel hulpmiddel kan pas als het “beste” worden aanbevolen na een proef met het betrokken recht, de taal en de werkelijke taken, en na onderzoek van de vertrouwelijkheidsvoorwaarden.

Gebruik ten slotte opnieuw [Research Atlas](#) om de rechtswetenschappelijke of rechtsvergelijkende zoektocht te verruimen. Houd bindende bronnen steeds gescheiden van analyses en voorstellen.

Probeer deze week: laat een chronologie maken voor een fictief dossier en controleer daarna elke datum en elk stuk. Meet de tijdwinst na correctie. Test de vertrouwelijkheid van een hulpmiddel niet door het eerst een werkelijk geheim toe te vertrouwen.

3. De versterkte auteur: meer mogelijkheden zonder de eigen stem te verliezen

Voor een essayist is de vraag vaak wat weerstand biedt aan de eigen stelling. Voor een romanschrijver kan het gaan om de vraag waarom een noodzakelijke scène levenloos blijft. In beide gevallen is “schrijf beter” minder vruchtbaar dan het probleem benoemen.

Een essayist kan drie onderling onverenigbare bezwaren laten formuleren en vervolgens onderzoeken hoe die kunnen worden beoordeeld. Een romanschrijver kan vragen wat elk personage in een scène dreigt te verliezen. Het hulpmiddel opent mogelijkheden; de auteur kiest welke een plaats in het boek verdienen.

Ondersteunde creativiteit is niet automatisch diverser

Het experiment van Doshi en Hauser betrof Engelstalige verhalen van acht zinnen en deelnemers die niet als professionele schrijvers waren geworven. Toegang tot door GPT-4 gegenereerde ideeën verbeterde bepaalde beoordelingen van de verhalen, terwijl die verhalen onderling meer op elkaar gingen lijken. De reikwijdte blijft belangrijk: dit experiment bewijst niet wat er met een volledige roman zal gebeuren, noch wat een werk waard is. Het geeft een reden om het eigen materiaal te bewaren en niet de eerste suggestie alle mogelijkheden te laten bepalen. [Bron: Science Advances, 2024.](#)

Twee verschillende werkplaatsen

Open voor een essay [Research Atlas](#) voordat u een feitelijke bewering opschrijft. Zoek het benodigde type bron: statistiek, wetenschappelijke publicatie, archief of juridische tekst. Houd bij wat de bron aantoont, wat u eruit afleidt en wat u zelf voorstelt. Een literatuurlijst van een assistent is een lijst om te controleren, geen reeds geleverd bewijs.

Schrijf voor een roman eerst de kern van de scène: verlangen, obstakel, gevolg. Een gespecialiseerd hulpmiddel zoals [Sudowrite](#) kan worden beoordeeld voor het verkennen van fictievarianten; de functies die de aanbieder aankondigt, bewijzen niet dat het uw stem in het Frans bewaart. Test het op een niet-vertrouwelijke scène en bewaar een versie zonder ondersteuning om te vergelijken. Voor een gedocumenteerd essay vervult Zotero een andere behoefte: referenties terugvindbaar en herbruikbaar maken.

Keer terug naar [Research Atlas](#) wanneer een historisch of wetenschappelijk detail de geloofwaardigheid van het verhaal draagt. Die controle moet de scène voeden, niet veranderen in een uiteenzetting. De vrijheid van fictie verplicht niet tot het verwarren van bewuste verbeelding met een gedocumenteerd feit.

Probeer deze week: schrijf een scène vóór u suggesties ontvangt, vraag daarna drie bezwaren of varianten en behoud alleen wat de oorspronkelijke bedoeling verdiept. Noteer ook wat u afwijst: redactionele keuzes worden evenzeer zichtbaar in schrappingen als in toevoegingen.

De gemeenschappelijke lijn: kunnen blijven controleren

Versterking gaat niet alleen over sneller produceren. Ze kan helpen meer bronnen te vergelijken, een vergeten bezwaar te onderzoeken en meer tijd aan het oordeel te besteden. Ze mislukt wanneer dat oordeel wordt vervangen door een gevoel van beheersing.

[Research Atlas verkennen](#) is een eerste stap. Lezen, testen, tegenspreken en kiezen blijven het werk.

Teksten voorbereid met AI-ondersteuning. De aanbevelingen zijn een werkselectie per toepassing, geen universele rangschikking of onafhankelijke benchmark. Algemene informatie, geen persoonlijk juridisch advies.